

L'espai creixent del conte

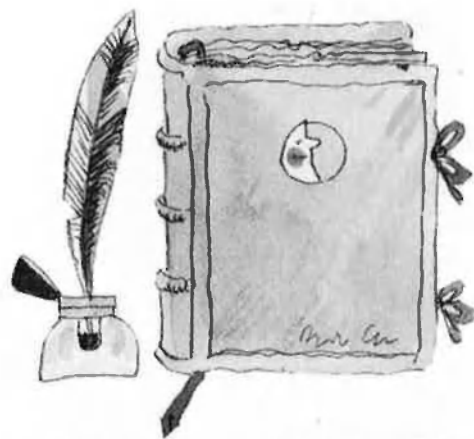
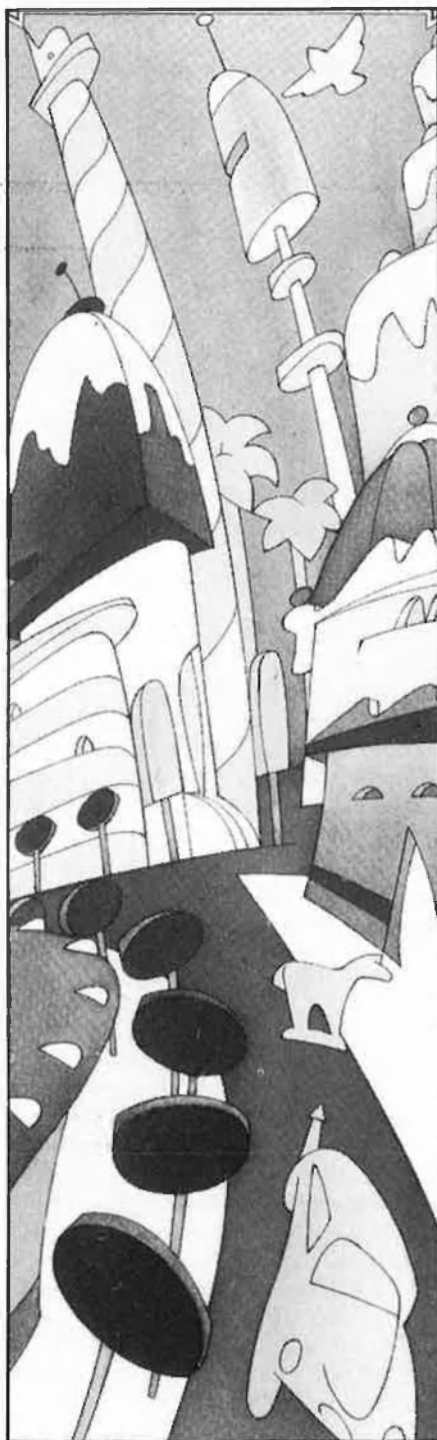
El 86 ha donat peu a un creixement, esperat i esperançador, de la literatura infantil o juvenil, tant d'autor català com d'adaptació d'estrangers. Cal ressaltar aquest esforç editorial. I ho fem a partir d'una tria, amb tots els buits que calga reconèixer, però del tot eficaç com a guia.

Rosa Mut i Mireia Blasco

El 1986 ha estat un any important en els llibres per a nois i noies. Hem pogut constatar l'aparició de noves col·leccions, de noves editorials i un creixement progressiu de títols en les editorials que podríem anomenar «de sempre». La producció de llibres per a infants i joves va creixent en quantitat i, a la vegada, gosariem dir que també en qualitat, tant pel que fa als textos com a les il·lustracions. Trobem textos que tracten problemes quotidians, en la mateixa mesura que es publiquen relats meravellosos i fantàstics, obres clàssiques acuradament adaptades, bones traduccions... Una allau de possibilitats lectores que dificulten cada vegada més fer-ne una selecció curta i interessant, com la que requereix l'espai limitat d'un article.

Comencem, doncs, a parlar dels llibres adreçats a les primeres edats lectores (dels 6 als 7 anys). A l'editorial La Galera, dins la col·lecció «La Sirena», hi podem trobar contes d'escriptors moderns com: *La cuca Quica* de l'Empar Lanuza, il·lustrat per en Pau Estrada, on s'explica la història d'una amistat entre una lluernia eixerida i el grill del barret de copa alta; o el text de l'Antoni Cuadrench i il·lustracions de la Montse Ginesta, *En Tonet, el fil i l'aranya*, la divertida aventura del nen que va anar a la lluna amb el fil d'una aranya; al costat del conte, ja quasi clàssic, *El petit avet*, on es parla amb tendresa i emoció de les trifulgues d'un avet al qual no li agradaven gens les seves fulles, però per més que les baratava, mai no aconseguia el que volia. Una adaptació de la M. Eulàlia Valeri amb il·lustracions de Montserrat Brucart.

A l'editorial Cruïlla, i de la mà de la col·lecció «El vaixell de vapor», hi veiem títols força interessants i de registres diferents, humorístics, tendres o màgics: el *Berni* de Mira Lobe, on

aquest xiquet, en Berni, aprèn que les coses no sempre són com semblen ser; *On vas Cametes?*, on l'Enric Larreula ens explica la història d'un camell que, tip de passar calor al desert, decideix d'anar a córrer món per tal de trobar un lloc més fresc on viure; *Iaga i l'homenet de la flauta*, un bonic conte d'Irina Korschunow, on veiem com la bruixa Iaga esdevé bona mitjançant la influència d'un petit ocellet i de l'homenet de la flauta.

A la col·lecció «Contes de la Torre i de l'Estel», també de Cruïlla, hi ha dues narracions ben boniques i bellament il·lustrades: *L'ovella negra*, d'Elisabeth Heck, i *On viu el temps*, de Vladimir Skutina. La col·lecció «Les faves contades» de l'editorial Gregal ens presenta *L'home de Penyagolosa* d'Empar de Lanuza, un relat que segueix l'esquema del conte popular: els dons i les proves. Una història de la singular manera com l'avi Colom llega els tres objectes que més aprecia: un parell de botes, un anell que és una brúixola i un rellotge. L'editorial Arin ens explica *Les memòries de la bruixa avorrida*, la qual, d'ençà que va aprendre a conduir l'escombra i acompanyada del seu inseparable mussol, va recórrer mig món buscant una mona que li fes compa-

nyia. Uns viatges plens dels fracassos més divertits.

Per als nens i les nenes que ja estan una mica més habituats a llegir (entre els 8 i els 9 anys), una nova editorial, Aliorna, amb títols com: *Les carbas-ses del diable* de **Gérard Pusey**: la història d'en Joan, el fill d'un burgès que decideix fer-se joglar i casar-se amb la filla del rei; o la història de *Minie Malakoff, la ratolina del metro*, d'**Irène Schwart**, on assistim a les divertides i alhora perilloses trifugues en què es veu complicada la rateta Minie quan es disposa a ajudar Maxime

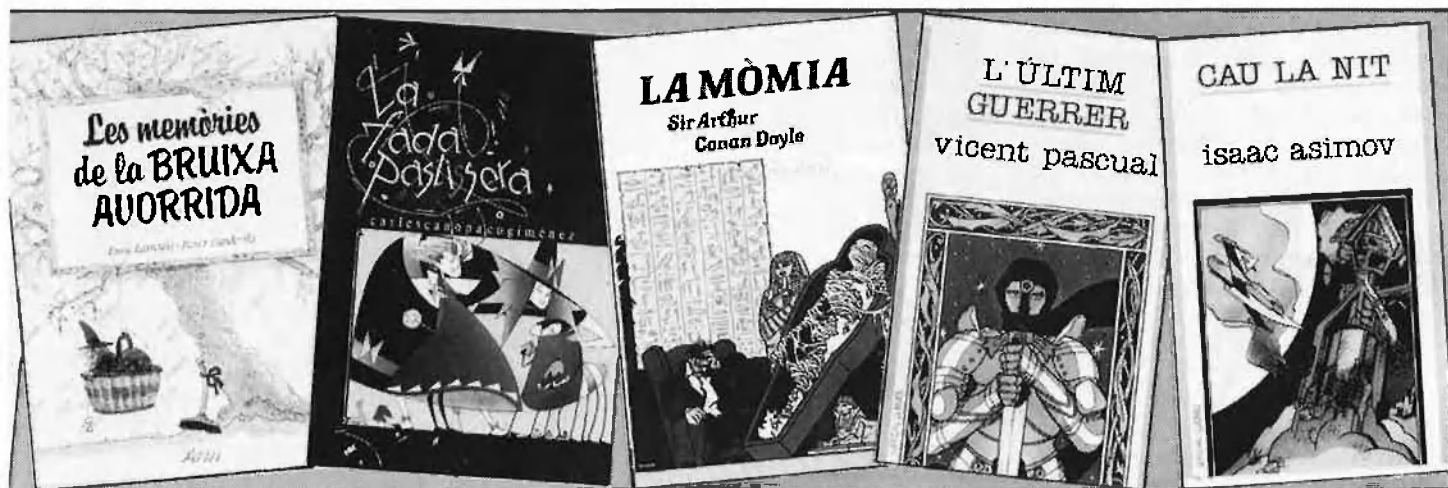
Pasteur, el ratolinet blanc escapat d'un laboratori.

A la col·lecció «El tinter dels clàssics» de les publicacions de l'Abadia de Montserrat, hi podem llegir una bonica rondalla popular recollida per **Valeri Serra i Boldú**: *El pescador de Barcelona*.

Alguns dels títols publicats per la Generalitat valenciana, publicacions d'amor i luxe institucional, per a ser llegits en aquestes edats, són *La fada pastissera* de **Carles Cano** amb il·lustracions de **Paco Giménez**, *La serp i el riu*, de **Josep Palàcios** i **Manuel Boix**,

Peret i Marieta, de **Josep Piera** i **Manuel Granell**, i les elxanes *Àngels d'algeps al corredor de l'orgue* de **Gaspar Jaén Urban** i **Eduardo Lastres**, i la versió infantil de *Món i misteri de la Festa d'Elx*, feta per **Alfons Llorens**, amb il·lustracions de **Vicent Marco** i **Enric Solbes**. Per a ser llegits en aquestes edats és *La Fada pastissera*, de **Carles Cano** i **Paco Giménez**, una història molt divertida que explica per què els dolços són bons i deliciosos.

I de les edicions Destino, un altre llibre que ens parla de dolços: *Santino el pastisser*, d'**Asun Balzola**. La histò-

D'autor català, traduccions i adaptacions conformen un panorama atapeït i abellidor.

ria d'un pastisser que començà la seva vida a Suïssa i l'acabà, diuen, als Estats Units. Un llibre amb receptes de pastissos incloses, per a llepar-s'hi els dits.

De la col·lecció «Els llibres del sol i de la lluna», de les Publicacions de l'Abadia de Montserrat, cal destacar *Que descobreix l'Atlàntida*: La història de la formiga anomenada Que, escrita per **Miquel Desclot** i il·lustrada per **Fina Rifà**. Un bell exercici gramatical i unes belles il·lustracions. I seguint amb les històries d'animals: *El cant de l'alosa*, de **Bernat Capó**, un relat que s'inscriu dins la línia de conserva i estima de la natura i de totes les coses vives.

Per a lectors a partir de 9 anys: *Pipet, el miquet de color de rosa*: Una història amb protagonista que es rebel·la, se'n penedeix, i s'angoixa, passant a una velocitat quasi de vertigen per mil i una peripècies.

L'editorial Joventut ha traduït al català un llibre que durant força temps va ser un clàssic de la literatura per a infants, *Tistú, el dels polzes verds*, una bonica història de **Maurice Druon** que ens explica els fets sorprenents d'un nen, en Tistú, que tenia un do extraordinari: on ell posava les mans, les flors creixien amb rapidesa.

Un llibre de caire ecologista i pacifista on les accions són explicades amb humor. Un text senzill que esperem que arribarà encara als petits lectors.

Dels «Grumets de la Galera» citem: *La bella aventura*, de **Miquel Rayó i Ferrer**, una novel·la que ens parla amb humor, tendresa i emoció, del camí cap a la felicitat. *Quan els bongós sonaven*, de **Joaquim Saura i Falomir**, novel·la guardonada amb el premi Josep M. Folch i Torres, 1985. Un relat del gènere anomenat «de colles» on la música hi té un paper important.

L'editorial Noguer ha traduït al català un llibre que voldríem comentar especialment: es tracta de l'excel·lent novel·la *Sabates de foc i Sandàlies de vent*, on l'**Ursula Wölfel** ens parla d'un nen que viu acomplexat perquè es baixet i grassó i de com aprèn, fent un viatge a l'estiu al costat del seu pare, a acceptar-se tal com és. Un bon exemple de com tractar els problemes de la vida quotidiana. El respecte i l'amor que hi són sempre presents fan d'aquest llibre una lectura molt recomanable a grans i petits.

I de la Federació d'Entitats culturals acaba d'aparèixer, dins la seva col·lecció infantil, *Fiu* de **Vicent Pardo**, amb expressives il·lustracions de **Anna Miralles**.

Per als joves lectors de 10 anys en avant ja trobem temàtiques molt variades, des dels llibres amb predomini de l'element màgic, com ara *Els germans cor de lleó* d'**Astrid Lindgren**, on es parla de la mort, de l'amor i del que potser voldríem que passés després de la mort, un llibre d'aventures i de reflexió (?), fins a llibres on es tracten temes tan actuals i frapants com són l'atur (*El diari d'en Pep*), o què s'en fa dels avis (*Els fills de l'àvia*). També l'amor entre els menuts és tractat a *Ben estima l'Anna*, de **Peter Härtling**: una història plena de coses boniques, però també de dificultats, tal com ens diu l'autor. No hi falten les aventures ambientades a l'Índia misteriosa (*Karakoram*, de **Martina Aragay**) ni les propostes lectores i d'il·lustració més renovadores (*Criatures minúscules*, de **Empar Lanuza**, amb dibuixos d'**Enric Solbes**).

A partir dels 11 o 12 anys: *Poppis i Isolda*, de **M. Lluïsa Amorós**, les aventures de caire fantàstic protagonitzen els fets i les situacions es resolen mitjançant encanteris. Unes aventures de caire diferent són les que protagonitzen Abel i Norbert, els quals, salvats d'un terrible naufragi van a parar a una illa salvatge: *L'illa groga*,

La literatura per a adolescents i adults alhora, cada vegada més orientada a la recerca personal.

de **Josep Vallverdú**. Aquesta novel·la s'inscriu dins la temàtica pròpia de les «robinsonades». I, finalment, volem destacar, per llegir en aquestes edats, *Les bruixes*, de **Ronald Dhal**. Una història de bruixes malvades, lletges i esgarrifoses, que tenen com a únic objectiu fer desaparèixer tots els nens que es van trobant pel món. *No sigues bajoca*, de **Pasqual Alapont**, amb l'il·lustració de **Manuel Granell**, narració on la parella de protagonistes, un xiquet entremaliat i el seu avi, fan gala d'una innocència destructiva i un bon tros salvatge que recorda els més subversius i divertits del gènere.

Per als més grans a partir de 13 anys: La literatura per a adolescents, com també la d'adults ha d'anar orientada cap a la recerca personal i ha de ser, més que mai, de temàtiques variades. Cal que cada un dels possi-

bles lectors es pugui submergir dins una allau de propostes, i ara per ara, no ens en podem queixar. Des del País Valencià cal destacar, en aquest sentit, l'editorial Gregal, amb una ràpida successió de propostes variades i molt ben il·lustrades, entre les quals cal fer esment de dues traduccions: *Cau la nit*, d'**Isaac Asimov**, suggestiva història de ciència ficció, i *La mosca*, de **George Langelaan**, un text que barreja la ciència-ficció amb tocs d'enjòlit i por, i que va donar peu a un film clàssic de Hollywood.

Entre els originals, *La vetla d'en Pere Ruixes*, narració curta de **Vicent Franch**, que ens recupera l'humor alhora bròfec i subtil i l'eficàcia satírica de les comarques castellonenques, amb un llenguatge viu i agrest que bascula entre el refranyer i **García Márquez**, i *L'últim guerrer*, de **Vicent Pascual**, l'autor supervendes d'*El guardià de l'anell*, que recrea un món fantàstic amb sabor d'edat mitjana passada per Tolkien. Totes dues obres magníficament il·lustrades per **Paco Santana**, veritable cap de fila del dibuix valencià. Dins la novel·la negra en versió juvenil acaba d'eixir *El segrest de Xico Black*, del prolífic **Josep Lluís Seguí**. Quant al Principat, en les col·leccions dites per a nois i noies trobem junts els autors clàssics com **Poe**, **Merimée** o **Doyle**, i els d'ara mateix, com **Mary Rodgers**, **E. Torres**, **A. Jané** o **M. Canela**. Les aventures tradicionals, com **Kim**, de **Kipling**, i *El darrer dels mohicans*, de **Cooper**, i les que duen a terme protagonistes manlevats a la història viva, com *La imbècil*, de **Mercè Company** (relat dur que traspua una esperança que potser està dins el sentir de l'autora però difícil de copsar per als lectors), i el protagonista de *Cul de sac*, de **Gemma Lianas** (narració que tracta un tema tan actual com és la drogaaddicció).

Pel que fa a les adaptacions, a les quals havíem fet referència al començament, cal que en destaquem la nova col·lecció de l'editorial Proa, «el fanal de Proa». Es una col·lecció que promet ocupar-se de les adaptacions de qualitat d'obres d'autors clàssics i moderns. Les dues primeres, *Canigó*, de **Jacint Verdaguer**, adaptada per **Artur Martorell** i les aventures d'*Ulisses*, d'**Homer**, adaptada per **Carles Riba**, són una bona mostra de la tasca que pensa dur a terme l'editorial. *Canigó* està bellament il·lustrada per **Carme Peria**, com també l'*Ulisses* ho està per **Fina Rifà**. O l'adaptació feta per **Vicent Escrivà**, amb il·lustracions de **Manuel Boix**, de la *Crònica de Ramon Muntaner*, veí de Xirivella. □